

ПРО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ АДМІНІСТРАЦІЇ ІНСТИТУТУ ТА ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ПРО СТАН ВИХОВНОЇ РОБОТИ В СТУДЕНТСЬКОМУ ГУРТОЖИТКУ.

Кожного дня в аудиторіях, коридорах, у дворі, в майстернях ми маємо можливість спостерігати навколо себе ряд стурбованих, заклопотаних, заспаних, збуджених і водночас веселих, життєрадісних та завжди привітних облич. Вони знаходяться у постійному пошуці... У пошуці можливостей застосування власних талантів, здібностей та амбіцій, постійно прагнуть самовизначення та самоствердження... Сьогодні це можливо через студентське самоврядування.

Студентське самоврядування – це форма управління, за якої студенти на рівні академічної групи, факультету, гуртожитку, курсу, спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу ВНЗ мають право самостійно вирішувати питання внутрішнього управління. Головна мета діяльності органів студентського самоврядування полягає передусім у створенні умов самореалізації молодих людей в інтересах особистості, суспільства і держави.

Студентське самоврядування є своєрідним лакмусовим папірцем для визначення того, чи є молодь, студентство споживачем, чи активним учасником суспільного життя. Недарма в рамках програми «Tempus» (схеми співробітництва країн ЄС у сфері вищої освіти) саме студентське самоврядування визначене одним із пріоритетів для України у сфері управління вищими навчальними закладами. Так, у країнах Західної Європи важко знайти університет, де б не діяв орган студентського самоврядування. Ця формальна вимога європейського законодавства є надзвичайно дієвою при втіленні її на практиці у виші. Органи студентського самоврядування в університетах Європи є не просто представницькими, вони активно захищають студентські інтереси всюди, де про них йдеться. Вони виступають у ролі своєрідних посередників між адміністрацією університету і студентською громадою, забезпечуючи їх ефективне спілкування. Дуже часто сама адміністрація вищого навчального закладу покладає на органи студентського самоврядування важливі

завдання. Окрім цього, органи студентського самоврядування забезпечують ефективний зв'язок між студентами закладу та іншими інституціями в галузі вищої освіти й опікуються справами всіх офіційних студентських товариств університету.

Студентському самоврядуванню за часів незалежної України виповниться у 2016-му 20 років. За вимогами європейського співтовариства розвиток громадського самоврядування як академічної спільноти в цілому, так і здобувачів вищої освіти є ажливою складовою автономії вищих навчальних закладів. Це чітко прописано у Законі України «Про вищу освіту», який передбачає обов'язкове функціонування у вищих навчальних закладах студентського самоврядування як інституту, що забезпечує участь здобувачів вищої освіти в управлінні навчальним закладом, представництво і захист їх прав та інтересів, сприяє соціальному становленню та громадянській активності, набуттю управлінського досвіду та розуміння відповідальності. З метою реалізації положень Закону Міністерство освіти і науки України цьогоріч саме перед Міжнародним днем студента наголосило на важливості порушеного питання та надало деякі роз'яснення щодо діяльності органів студентського самоврядування.

Відповідно до частини першої статті 40 Закону студентське самоврядування об'єднує всіх студентів (крім курсантів-військово-вослужбовців) відповідного вищого навчального закладу незалежно від курсу та форми навчання. Усі студенти (курсанти), які навчаються у вищому навчальному закладі, мають рівні права та можуть обиратися та бути обраними в робочі, дорадчі, виборні та інші органи студентського самоврядування.

Студентське самоврядування здійснюється студентами (курсантами) безпосередньо і через органи студентського самоврядування, які обираються шляхом прямого таємного голосування студентів (курсантів). Органи студентського самоврядування керуються Положенням про студентське самоврядування, яке затверджується їх представницьким органом.

Варто звернути особливу увагу на те, що вибори керівних органів студентського самоврядування не можуть проводитись у формі звітно-виборної або виборної конференції. Проведення виборів у формі конференції, а також втручання адміністрації

вищого навчального закладу та інших посадових осіб у процес проведення виборів, суперечитиме вимогам Закону.

Відповідно до частини четвертої статті 40 Закону формуються представницькі, виконавчі та контрольно-ревізійні органи студентського самоврядування, які обираються строком на один рік. Керівник студентського самоврядування та його заступники можуть перебувати на посаді не більш як два строки. З припиненням особою навчання у вищому навчальному закладі припиняється її участь в органі студентського самоврядування у порядку, передбаченому положенням про студентське самоврядування вищого навчального закладу.

Міністерство як уповноважений орган звертає особливу увагу на те, що органи студентського самоврядування та інші студентські організації може очолювати виключно особа, котра має статус студента відповідного вищого навчального закладу.

Міністерство також звертає особливу увагу керівників вищих навчальних закладів на необхідність виконання вимог частин восьмої та дев'ятої статті 40 Закону, якими передбачено, що адміністрація вищого навчального закладу не має права втручатися в діяльність органів студентського самоврядування, а керівник вищого навчального закладу повинен створити належні умови для діяльності органів студентського самоврядування. Фінансовою основою студентського самоврядування є кошти, визначені вченою радою вищого навчального закладу в розмірі не менш як 0,5 відсотка власних надходжень, отриманих вищим навчальним закладом від основної діяльності.

Порядок надання відповідних коштів належить до компетенції вищого навчального закладу.

Відповідно до частини першої статті 38 Закону для вирішення поточних питань діяльності вищого навчального закладу утворюються робочі органи ректорат, деканати, приймальна комісія, адміністративна рада тощо. Керівник вищого навчального закладу повинен створити умови для участі представників органів студентського самоврядування у робочих органах.

Відповідно до статті 36 ЗУ «Про вищу освіту» вчена рада є колегіальним органом управління вищого навчального закладу, який утворюється строком на п'ять років, склад якого затверджується наказом керівника вищого навчального закладу. Відпо-

відно до п.4. та п.5 відповідної статті за рішенням вченої ради до її складу входять не менш як 10 відсотків виборні представники з числа студентів (курсантів).

Звертаємо увагу, що профспілкові організації студентів не є органами студентського самоврядування та відповідно до Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" є громадськими організаціями, членство в яких є добровільним. Відповідно до статті 19 цього Закону профспілки, їх об'єднання здійснюють представництво і захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілок в державних органах та органах місцевого самоврядування, у відносинах з роботодавцями, а також з іншими об'єднаннями громадян.

З метою моніторингу виконання положень Закону України «Про вищу освіту» Міністерство освіти і науки України вимагає постійно інформацію про:

1. Наявність та назву органу студентського самоврядування та дату заснування.

2. ПІБ голови органу студентського самоврядування, факультет та рік навчання, контактний номер телефону та електронну адресу.

3. Наявність представників з числа студентів у складі вченої ради, а також їх відсоток від загального складу, надавши копії підтверджуючих документів.

4. Наявність представників органу студентського самоврядування в робочих органах вищого навчального закладу (ректорат, деканат та ін.), надавши копії підтверджуючих документів.

5. Довідку про стан забезпеченості органу студентського самоврядування оргтехнікою.

6. Довідку про виділення 0,5 відсотка власних надходжень, отриманих вищим навчальним закладом від основної діяльності, для фінансування органів студентського самоврядування, а також витяг з протоколу засідання вченої ради про затвердження кошторису органу студентського самоврядування;

Керівник вищого навчального закладу несе персональну відповідальність за достовірність інформації, наданої Міністерству освіти і науки України.

У Закарпатському художньому інституті існує тісна співпраця між його адміністрацією та органами студентського самовряду-

вання. Цього року до Приймальної комісії входив представник студентства, до Вченої ради впродовж останніх років входять постійно голова студради, заступник, голова студради гуртожитку, жодних великих чи маленьких акцій не проводиться без погодження взаємних дій. Окремі вагомі події, зокрема Всеукраїнська студентська конференція, Всеукраїнський конкурс з живопису ім. А. Ерделі, засвідчили дієздатність нашої студентської ради, її організаційні вміння проводити подібні заходи, розуміння важливості і відповідальності моменту.

Прикладів тісної позитивної співпраці є чимало. Проте на одному з них слід зупинитися окремо. Це – оцінка професійної діяльності викладача своїми вихованцями. Проведення майстер-класів, виставок викладачів, відкритих лекцій, спільних тренінгів, круглих столів у цьому залі стало звичним. Студенти переконуються, що їхні викладачі – цікаві, креативні, достойні майстри своєї справи. Це засвідчили й відеоролики, скажімо, з Вечора Першокурсника.

Проте маємо й прикрі випадки несприйняття чи відторгнення викладача через некоректну поведінку останнього чи порушення методики викладання. Якщо ще кілька років тому це були усні звернення студентів замінити їм викладача з певних причин, і можна було через розмови з кожним із них мирно залагодити конфлікт, то сьогодні вже маємо письмові звернення студентів з вимогою забрати від них певного викладача. У неприємній ситуації, що виникла між студентами-дизайнерами коледжу та викладачем Михайлюком Михайлом Миколайовичем вбачаємо серйозну проблему через самовпевненість, апеляцію до минулих заслуг, небажанні визнати помилку і змінити методику викладання останнього. Потрібно визнати всім, що нині навчальний процес – це не праця викладача для студента, це не співпраця між викладачем і студентом, а за вимогами Болонської системи освіти – це надання викладачем якісних освітніх послуг студентам. Тому фаховість, методична грамотність та людська порядність – запорука успіху викладача.

Отже, питання студентського самоврядування стало важливим елементом освітнього та молодіжного законодавства в Україні. Останнім часом суттєво підвищено можливості органів студентського самоврядування щодо впливу на керівництво ВНЗ,

визначено джерела для зміцнення організаційно-фінансового забезпечення їх діяльності.

За два місяці цього року було проведено в гуртожитку:

- загальні збори (двічі) мешканців гуртожитку з обговоренням найактуальніших наболілих проблем;
- бесіди про дотримання правил внутрішнього розпорядку в гуртожитку та виховання відповідальності за збереження майна;
- перевірка санітарного стану гуртожитку;
- бесіда-зустріч з дільничим міліціонером В. Скубеничем щодо попередження правопорушень;
- зустріч із лікарем-наркологом;
- виховні години щодо прав і обов'язків громадян у зв'язку з виборами до Верховної Ради України та ін.

На підставі перевірки правил внутрішнього розпорядку та санітарного стану в гуртожитку прийнято два накази, в яких, зокрема, оголошено попередження, а далі й догану конкретним студентам за конкретні вчинки, вихователю Вінчурі М. М. рекомендовано посилити контроль щодо дотримання санітарно-гігієнічних норм та правил внутрішнього розпорядку в гуртожитку і зобов'язано давати щотижневі інформації на ім'я проректора з виховної роботи; студентській раді гуртожитку розробити графіки чергування на кухнях та встановити контроль за їх дотриманням (Мигалко І.); розроблено та затверджено Положення про конкурс на кращу кімнату (Мигалко І.); регулярно висвітлювати життя гуртожитку на сторінках студентської преси та сайті ЗХІ (Балаж В., Мигалко І.). За результати останнього рейду відзначимо, що в кімнатах і коридорах стало значно чистіше, на кухнях дещо активізувалось чергування, продовжуються ремонтні роботи. Питання і далі стоїть на контролі ректора і проректорів.

Виховна робота зі студентами Закарпатського художнього інституту спрямована на розвиток особистості, формування висококваліфікованих кадрів (освітньо-кваліфікаційних рівнів «Бакалавр» та «Спеціаліст») в галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, а також дизайну, сприяє засвоєнню загальнолюдських норм моралі, вихованню почуття

патріотизму, громадянської та національної гідності з метою розвитку і зміцнення суверенної України.

Виховна робота в ЗХІ проводиться науково-педагогічним колективом під час навчальних занять, у позанавчальний час та в гуртожитку.

Основою системи виховання в Інституті є концепція гуманітарної освіти, де основою є національна ідея, яка відіграє роль об'єднуючого, консолідуючого фактора у суспільному розвитку. Відповідно до цього основна робота відбувається за наступними напрямками:

1. Патріотичне виховання;
2. Правове виховання;
3. Моральне виховання;
4. Художньо-естетичне виховання;
5. Трудове виховання;
6. Фізичне виховання;
7. Екологічне виховання.

У виховній роботі застосовується компетентісний підхід за наступними формами:

1. Соціальна компетентність;
2. Полікультурна компетентність
3. Комунікативна компетентність;
4. Компетентність самоосвіти, саморозвитку та творчої діяльності

Нормативна база виховної роботи:

- Конституція України;
- Національна доктрина розвитку освіти;
- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про вищу освіту»;
- Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009-2015 роки;
- Велика Хартія університетів (Magna Charta Universitatum) Болонья, 1988 р.;
- Статут Закарпатського художнього інституту;
- Програма правової освіти населення в Закарпатській області області на 2014-2016 роки

• Положення про виховну роботу в Закарпатському художньому інституті, затверджене Вченою радою інституту від 31.08.2012 р. Протокол № 1.

Основні принципи виховної роботи:

• врахування багатогранності й цілісності людини, вікових та індивідуальних особливостей студентської молоді, їхніх фізичних, гендерних, психологічних, національних, духовних, інтелектуальних і релігійних особливостей; диференціація та індивідуалізація виховного процесу, повага до суверенітету особистості молодшої людини, розуміння її запитів та інтересів;

• органічний зв'язок з вітчизняною історією народу, його мовою, культурними та родинно-побутовими і релігійними традиціями, з мистецтвом, традиціями і культурами всіх народів світу, забезпечення духовної єдності, наступності та спадкоємності поколінь, зв'язок виховання з життям та суспільною практикою;

• поєднання педагогічного керівництва з ініціативою і самоврядуванням студентів, розвиток активності, самодіяльності і творчої ініціативи студентської молоді, встановлення довіри між вихователями та вихованцями;

• гуманізація та демократизація виховного процесу, поєднання зусиль сім'ї, студентських та молодіжних об'єднань, громадських організацій;

• активна протидія поширенню асоціальних явищ в Інституті.

Основні цілі виховної роботи:

• виховання сумлінного та відповідального ставлення до виконання своїх обов'язків усіма учасниками навчального процесу;

• формування рис громадянина України, національної свідомості та людської гідності, любові до рідної землі, родини, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності в будь-який час стати на захист Батьківщини, глибокого розуміння громадянського обов'язку, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки, державної мови;

• створення умов для вільного розвитку особистості, забезпечення реалізації творчих ідей, самовиховання і самовдосконалення, вияву індивідуальних здібностей, об-

дарованості і талантів, самореалізації в сфері наукової, професійної, художньо-естетичної, спортивно-оздоровчої діяльності;

- формування гуманних рис особистості: щирості, людяності, справедливості, доброзичливості, милосердя, позитивної налаштованості, сприймання громадянських та загальнолюдських цінностей;

- забезпечення повноцінного розвитку молоді, охорона і зміцнення її фізичного, психічного та духовного здоров'я, формування здорового способу життя;

- виховання політичної, економічної та правової культури, формування фахівця нової генерації, інтелектуала, господаря в своїй державі;

- прищеплення шанобливого ставлення до культурної спадщини, традицій і звичаїв українців та інших народів, інтересу до надбань світової культури;

- реалізація професійної морально-етичної відповідальності викладачів і студентів, виховання патріотичних почуттів до Альма-матер, дотримання і розвиток демократичних і академічних традицій інституту; консолідація студентства, педагогічних та наукових працівників у єдину академічну спільноту; створення академічного інформаційного середовища з вільним доступом до нього;

- подолання негативних явищ у молодіжному середовищі.

Основні форми виховної роботи:

словесні: інформація, роз'яснення, зустрічі з відомими людьми, збори, бесіди, вечори, диспути, конференції, використання аудіовізуальних засобів масової інформації, Інтернету;

практичні: екскурсії, турпоходи, культпоходи, конкурси, олімпіади, спартакіади, фізичне виховання, оволодіння військовими і військово-технічними знаннями;

наочні: творчі виставки, книжкові стенди, Інтернет-ресурси, стінгазети, друковані засоби масової інформації, культурно-просвітницькі центри;

активні: участь у державних молодіжних програмах, громадсько-патріотичних і мистецько-культурологічних проектах, включення студентів через органи самоврядування у процес управління в стінах Інституту з метою набуття практичних

навичок майбутніх учасників розбудови Української держави, святкування загальнодержавних та інститутських свят, проведення різноманітних тематичних вечорів, благодійних акцій, творчих виставок

Окремий ряд форм виховної роботи призначений для викладачів, співробітників, кураторів, громадських активістів:

- семінари з питань виховання для професорсько-викладацького складу, методистів, кураторів, фахівців з виховної роботи;

- обмін досвідом педагогічної та лекторської майстерності та професійною інформацією;

- співпраця з державними структурами, закладами, об'єднаннями, організаціями, які втілюють державну політику з питань виховання молоді;

- створення власних дієвих проектів виховної роботи;

- впровадження нових сучасних форм і методів виховної роботи.

Основні напрями виховної роботи

Реалізація основних принципів і цілей виховання в Інституті здійснюється в ряді пріоритетних напрямів.

Інтелектуальне (професійне) виховання

Громадянське (національно-патріотичне) виховання

Правове виховання

Моральне виховання

Художньо-естетичне виховання

Трудове виховання

Екологічне виховання

Фізичне виховання

Професійне виховання

Механізми реалізації концепції:

фінансові: кошти державного бюджету; кошти, залучені інститутом; спонсорські кошти;

методичні: організація семінарів, тренінгів; регулярні зібрання голів студрад гуртожитків; виховання особистим прикладом; виявлення рівня загального інтелектуального розвитку, захопленя та інтересів студентів, їхньої громадянської позиції, ставлення до проблем;

інформаційні: створення календаря знаменних дат інституту; оренда лайт-боксів та біг-бордів для розміщення реклами інституту; розміщення матеріалів у ЗМІ до знаменних дат інституту; створення галереї організацій-спонсорів; оформлення наочності; співпраця із засобами масової інформації; організаційні години; налагодження зв'язків з іншими закладами вищої освіти м. Ужгорода та України; активна співпраця з державними службами з питань залучення студентів до участі в районних, міських, всеукраїнських молодіжних заходах;

організаційні: проведення соціально-психологічного моніторингу життя студентів; створення у вищих навчальних закладах соціологічних та психологічних служб; вивчення особових справ; анкетування; проведення з виховним активом тематичних дискусій; рольових ігор; тренінгів з виховання лідерських якостей; розробка знаку випускника інституту;

кадрові: посадові особи (проректор з науково-виховної роботи; заступник директора з виховної роботи; куратори академічних груп; старости курсів та академічних груп); структурні підрозділи (кафедри педагогіки та суспільних дисциплін; навчальний відділ; художня рада; газета «Ракурс»; прес-центр інституту); громадські організації (наглядова рада інституту; студентський парламент; студентська комісія профкому; студентські ради гуртожитків).